

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**TRACTATVS|| DE CON-||FESSIONIBVS MA=||LEFICORVM ET
SAGA-||RVM SECVNDÒ RECOGNI||tus, & auctior redditus.||
An, & quanta fides ijs adhibenda sit?||**

Binsfeld, Peter

Avgvstae Trevirorum

VD16 B 5530

Prima Conclusio. Malefici sic dicti à vulgo, ob facinorum magnitudinem secundum legem diuinam & humanam, morte sunt mulctandi.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41113

tatio, & similia, sunt grauissima peccata, & referuntur ad crimen læsæ maiestatis diuinæ.

Tertium. Est differentia inter hæresin propriè dictam, & crimen maleficorum: quia hæresis simplex peccatum est, nec tam multa alia inuoluit: at maleficium colluies peccatorum comitatur, vt ex dictis clarum est. Sic communiter malefici incidunt in pœnam multorum criminum. Participant vt plurimum cum hæreticis in aliquo: longè tamen eos malitia superant in alijs. Ex hac causa non est eadem causa cognitionis & pœnæ. Si nihil aliud maleficium haberet, quàm hæresis crimen, nullo modo cognitio eius ad iudicem secularem spectaret: cum autem diuersa habeat adiuncta, misti est fori, & est locus præuentioni, nisi consuetudo alibi aliud obtineat.

Prima Conclusio. Malefici sic dicti à vulgo, ob facinorum magnitudinem, secundum legem diuinam & humanam, morte sunt mulctandi.

PROBATVR primò ex lege diuina. Exod. 22. Maleficos non patieris viuere. Glossa ibidem, (Maleficos) qui præstigijs magicæ artis & diabolicis figmentis agunt. Glossa alia interlinearis. Maleficos, id est, cooperatores & adiutores Diaboli. Raban. ibidem Maleficos appellat illos, qui præstigijs magicæ artis,

artis,

artis, ac diabolicis figmentis causas agunt, & ab vno Deo, qui est auctor omnium bonorum auertere fatagunt, quos vltra valere ad hominum perniciem, lex non patitur, sed magis extinguere iubet. Nicolaus Lyranus, Maleficos non patieris viuere: in Hebreo dicitur: Sortilegam non patieris viuere: & licet exprimat mulierem tantum, tamen intelligitur de homine sortilego, sicut exprimit translatio nostra: sed Scriptura exprimit id, quod communius est, scilicet quod mulieres sint sortilegæ. Ponitur autem hæc lex inter eas, quæ reprimunt concupiscentiam carnis: Quia sortilegia frequenter fiunt in his, quæ spectant ad actum carnis. Dionysius Carthusianus accedit ad has expositiones. Sed Hugo Cardinalis in illum locum aptè ad materiam hanc loquitur: Maleficos vocat non quoslibet intentos criminibus, sed præstigiatores, hariolos, magos, inspectores peluis, vel gladij, inuersores psalterij, carminatores, qui scilicet carminibus diabolicis vtuntur. Omnia enim ista sūt contradicente Domino, & Sacra Romana Ecclesia, & sacris canonibus. Hos sequuntur Nicolaus Iaquerius cap. 22. in flagello fascinatorum. Ioannes Trittemius in tract. de reprobis. Barthol. Spineus de strigibus cap. 3. Malleus maleficarum, Bernard. Bafinus de artibus magicis, 10. Conclus. Martinus Arles in tractat. de superstitionibus, numero 102. Latè & doctè Tho

Thomas Erast. in dialogo de Lamijs. Ample-
ctitur eandem expositionem Iuris periti. Tro-
ilus Maluetius in tractat. de fortibus, num. 17.
Martin. Nauar. in manuali Confessar. cap. II. n.
28. Damhauder. in pract. crim. cap. 61. nu. 137.
Iacob. Menoch. de arbitr. Iud. qq. cas. 388. n. 16.
copiosè. Ioan. Bodinus in confutat. opinionis
Ioannis VVieri, & alij alibi.

Contra communem Patrum & Doctorum
sententiam obijcit Ioan. VVierus, nec vult
ita intelligi textum in Exod. 22. sed veneficos;
quia textus græcus habet *φαρμακός*, quod
signat veneficos, qui veneno naturali occi-
dunt, & non arte magica vtuntur. Sed valdè
malè VVierus aduertit, cùm non solùm a-
pud Græcos, sed etiam apud Latinos, vt supra
etiam significatum est, nomen veneni & ve-
neficij etiam magicis artibus conueniant. Sic
Sancti Patres nomen (veneficos) maleficis
attribuunt. S. Hieronymus, qui teste Au-
gustino 18. de Ciuitate Dei cap. 43. & ipsa ex-
perientia, trium linguarum peritissimus fuit,
vbique nomen græcum *φαρμακός*, vertit male-
ficus, vel maleficos, secundum inflexionem
nominis, vt patet ex locis paulò post citan-
dis. Sic etiam ad magos & maleficos transtert
Philo Iudæus in lib. de specialibus legibus,
cuius verba ad longum adduximus in expli-
catione primæ L. huius tituli. S. Augustin. de
Ciuitate Dei lib. 21. cap. 6. Si magorum opera,
quos

quos nostra scriptura veneficos & incantatores vocat, in tantum Dæmones extollere poterunt, &c. Quæro hîc ubi nostra scriptura magos vocat veneficos & incantatores, nisi in d. loco Exodi, & similibus: secundum interpretationem LXX. interpretum? Eodem modo Isychius in Leuit. cap. 19. in illa verba. Non declinetis ad magos, nec ab Ariolis aliquid sciscitemini, vt polluamini per eos. Septuaginta autem edunt, ait: Non sequimini ventri- loquos, & veneficis non adiungamini, &c. Et paulò post, vt eius mens intelligatur, quid per veneficos intelligat, subdit: pessimum est etiam, & veneficis adherere: quia Dæmonum inimicorum nobis, & pestilentium nomina dicunt. Qui etsi ad breue tempus, vt in errorem mittant, videtur operari aliquid, quod ad corporalem sanitatem vile & paruum, quale etiam imperiti medici operari possunt: veruntamen nec hoc vt boni, neque vt bene volentes hominibus, operantur, sed in seruitutem illos redigere, & à Deo separare cupientes. Ad eundem sensum interpretatur in cap. 20. Leuitic. lib. 6. His addo, si quod obscurum esset exponendum in facris literis, quod tamen minimè in hoc loco est, id foret exponendum secundum similia loca Scripturæ. Sed in similibus locis accipitur in sensu à Patribus declarato: Ergo. Probatum assumptum, Exod. 7. vtitur Scriptura eodem

eodem verbo, quo cap. 22. Sed ibi accipi-
 tur pro magis cooperantibus Dæmonis, vt
 clarè patet ex textu, qui sic habet. Vocauit au-
 tem Pharaon sapientes & maleficos, & fecerunt
 etiam ipsi per incantationes Aegyptiacas & ar-
 cana quædam similiter. In quo loco quis non
 videt per maleficos, quos textus græcus *φαρμακῆς*
μακῆς appellat, id est, veneficos, non intelli-
 gios qui naturali veneno, & modo inficiunt,
 sed solum per incantationes & arte diabolica,
 ad mentem Sanctorum Patrum? Et iterum
 circa finem capituli. Feceruntq; similiter male-
 fici Aegyptiorum incantationibus suis, & cap.
 8. Fecerunt autem malefici per incantationes
 similiter, eduxeruntq; ranas, super terram Ae-
 gypti. Et iterum in eodem cap. Feceruntq; si-
 militer malefici incantationibus suis, vt edu-
 cerent cyniphes, & non potuerunt: & dixerunt
 malefici ad Pharaonem. *Digitus Dei est hic.*
 In quibus locis omnibus patet, quod nomen
 græcum sicut etiam latinum, non physicè ac-
 cipitur, sed pro veneficis, qui arte Dæmonis &
 magica ranas educebant. Idem patet ex alijs lo-
 cis. 2. Paralip. cap. 23. Ezechias transire fecit fi-
 lios suos per ignem, &c. obseruabat somnia,
 sectabatur auguria, maleficis artibus infer-
 uiebat, habebat secum magos & incantato-
 res. Hierem. 27. Vos ergo nolite audire pro-
 phetas vestros, & diuinos, & somniatores, &
 augures, & maleficos. Daniel. 2. Præcepit rex
 Q 9 2 vt con-

vt conuocarentur arioli, & magi, & malefici, & Chaldæi, vt indicarent regi somnia. Esaiæ 47. Venient tibi duo hæc subitò in die vna, lterilitas & viduitas. Vniuersa venerunt super te, propter multitudinem maleficorum tuorum, & propter duritiam incantatorum tuorum vehementem. In his locis scripturæ alijsque, quæ adferri possent, vt clarum est ex antecedentibus & comitantibus, circumstantijsque adiunctis, per nomen *φαρμακός*, non intelligitur is, qui veneno Physicè vtitur, sed arte diabolica, cùm tamen idem nomen ubique ponatur, mutatis tantum mutandis, secundum declinationem. Quare vim infert literæ, qui contra totius Ecclesiæ & Patrum consensum vnanimem, dictum locum, Exod. 22. aliter explicat. Accedit quod hebræi sermonis periti exponunt: Sortilegam, vel præstygiatricem non fines viuere. Eadem Conclusio probatur alijs scripturæ locis. Deuter. 18. Nec inueniatur in te, qui lustret filium suum, aut filiam ducens per ignem: aut qui ariolos scisciteretur, &c. nec sit maleficus nec incantator, &c. omnia enim hæc abominatur Dominus, & propter istiusmodi scelera delebit eos in introitu tuo, & Deuter. 13. Dominus præcipit iudici, vt falsum prophætam & somniatorem, seducentem populum post Deos alienos, sine mora interficiat, & filios Belial cum asseclis igni & gladio persequatur. Hieremiæ 50. Gladius

dius ad Chaldaeos, ait dominus, Gladius ad
 diuinos. 4. Reg. 1. cap. Ochozias, quia consuluit
 Beelzebub Deum Accaron, super infirmitate
 sua, mortuus est, iuxta sermonem Domini. 1.
 Paralip. cap. 10. Saul mortuus est, quia Phyto-
 nissam consuluerat, nec sperauerat in Domino
 1. Reg. c. 28. Saul adhuc memor præcepti Do-
 mini, abstulit magos, & hariolos de terra, & in-
 terfecit eos, & ibidem Phytonissa mutato ha-
 bitu: Tu scis quanta fecerit Saul, & quomodo
 eraserit magos & ariolos de terra. Quare ergo
 insidiaris animæ meæ ut occidar?

Secunda pars Conclusionis, quantum ad L.
 humanam & ciuilem, constat ex hac L. & ex L.
 Nemo & L. Nullus. L. Multi. & L. Etli excepta.
 eod. tit. & DD. iuris ciuilis in has leges. Azo. in
 summa eod. tit. Bonifac. de Vitalinis in tract.
 de maleficijs, in tit. de sortilegis & mathemat.
 Panormit. in cap. 1. de Sortileg. Hostiens. in
 summa eod. tit. §. Quæ sit pœna. Ioan. ab Ana-
 nia ibid. Paul. Grilland. lib. 2. de sortileg. q. 11.
 num. 11. Damhauder. loco citato, Menoch. de
 arbitr. iudic. qq. cas. 288. num. 5. &c. Approbat
 has leges, quantum ad pœnas, S. Augustin. lib.
 8. de Ciuit. cap. 19. Vnde argumentatur ali-
 quam vim inesse arti magicæ. Cur enim, in-
 quit, tam grauitè ista plectuntur seueritate
 legum, si opera sunt numinum colendorum.
 An forte istas leges Christiani instituerunt,
 quibus artes magicæ puniuntur? secundum

Q 9 3

quem

quem alium sensum, nisi quod hæc maleficia generi humano perniciofa esse non dubiū est?

Dubium hîc incidere potest, *An malefici & saga, de quibus nunc loquimur, sint morte affiendi, etiam si hominem, equum, vaccam non interfecerint, sed tantum in congregatione, aut cursu fuerint? pro resolutione, sit*

Secunda Conclusio. *Malefici & saga, de quibus nunc agimus, etiam si damna nemini in exterioribus intulerint, si in conuentu fuerint, nocturnas congregationes frequentauerunt, & alia exercuerunt, qua communiter ibi fieri solent, secundum legem diuinam & humanam iuste morte afficiuntur.*

*Prima
pars probatur.*

PROBATUR Conclusio. Primò, quantum ad legem diuinam. Exod. 22. Maleficos non patieris viuere. Malefici autem, vt ex dictis constat, appellantur, qui præstigijs magicæ artis & diabolicis figmentis causas agunt, Deo abrenunciant, & ad diaboli castra declinant. Sed qui ad nocturnos conuentus veniūt, omnes tales sunt. Quia nullus ad talem locum venit, qui in primis Deo non abrenunciauerit & cum Dæmone pactum inierit, vt omnium, qui tam infaustam artem exercent, confessionibus discimus.

Secun-